

סופ"ן עיר

שרים ומשוחחים בשולחן השבת
עם אודהליה ברלין

בראשית

מילים ולחן: עידן רייכל

בראשית כבר הייתה אהבה
לאדמה טובה חיכתה כמו למים
חיכתה לשמש, לשקיעות שבים
ולגל של געגוע
חיכתה

ובראשית כבר הייתה אהבה
והיכתה שיהיו לה שמיים
לשאת עיניים אל הכוכבים
והיכתה גם לאדם וחווה

(או הו הו..)

מישהו מחכה לך בבית

קרוב לכאן

אולי באיזו פינה

מקום שתקראי לו בית

כשתכנסי בו יהפוך לשלך

ובראשית כבר הייתה אהבה
והיכתה שכבר תמצא לה מנוח
והיכתה לילדים בחצר
וגם לעץ לטפס ולנוח בצל

בראשית כבר הייתה אהבה
ואחריה כבר נברא לו הצער
והדמעות והלב השבור
ואחריהם הגיעה נחמה

(או הו הו..)

מישהו מחכה לך בבית ..

בראשית

מילים: אהוד מנור | לחן: צביקה נוי

בראשית היו שמיים
בראשית היה הים כחול
בראשית היו לי יום ולילה לילה
שעות הרבה כחול
בראשית היתה הארץ
דשא עשב רך כשי לה
בראשית

גן בעדן גן בלי שער

משמיים גשם טוב ניתך

אלוהים היה רחום עם שחר

ולמשמרת נתן הוא לי אותך

לי אותך לי אותך

בראשית היה לי שמש
בראשית זימרו לי ציפורים
בראשית הבשיל הפרי עד ערב
תותים וגרגרים

היה לי לילה

הרוחות ניגנו (זימרו) שיר ערש לי
ולך

גן בעדן גן בלי שער..

שלושה שירים נקראים "בראשית" שניים מהם - של אהוד מנור ז"ל ועידן רייכל - מתייחסים בעיקר לפן הדומנטי שבסיפור, השיר השלישי "בראשית" של דון מקליין בתרגומה הנפלא של רחל שפירא - מביא זווית מוסרית נמקדת מחשבה של יחסי האדם והטבע/ העולם מימי בראשית עד ימינו.

בראשית

מילים ולחן: דון מקליין | תרגום לעברית: רחל שפירא

בראשית היה לא כלום, רק חושך ודממה
מדבר האלהים בקע יפי האדמה
מעל הערוצים קורצו כוכבי יהלומים
בעשב החדש הופיעו יצורים אילמים
והאדם היה פרודה ברצף האינסוף
שאלוהים בחוכמתו שמר אותה לסוף.

התעצמנו מאז, התעצמנו מאז

וכבשנו כסא וגם נזר

התעצמנו מאז, לילדינו בלבד

רק להם לא היינו לעזר.

ההרים קיבלו צורה וכך העמקים
ונהרות פילסו דרכם בחריצת סכין
גלי גאות היו את לב הארץ מפלחים
קרני השמש השתברו אל בוקק משטחים
ושיר חיים פרץ כמו המנון וכמו מחול
טיפה של דם נפלה אי שם, הכתימה את החול.

התעצמנו מאז..

ונשרים דאו מעל הגן המבורך
טיפת הדם הפכה אדם כעץ חיים צמח
בגודל בדידותו צלעו הרגה מעצמותיו
עוצבה להיות לו לבת זוג מושלמת בכל תו
ועץ הדעת, כך הודגש, אסור למאכל
בגן העדן הנחש לרגליהם זחל.

התעצמנו מאז..

עץ הדעת מוות בו, בו חייכם תלויים
איכלו איכלו לחש נחש, היו כאלהים
איכלו איכלו מפרי העץ טירפו אותו עד תום
עד שתבינו מהו טעם כח ושלטון
אבד לנו אותו הגן, אשר איבדו שניהם
אבות קובעים את המחיר שמשלמים בניהם.

התעצמנו מאז..

עכשיו התור לאהבה

מילים ולחן: עוזי חיטמן

אחרי שסיימנו את מה שהתחלנו
עכשיו התור לאהבה
אחרי שקיימנו את מה שהבטחנו
עכשיו התור לאהבה

אז בואי כי יש לנו עוד זמן

בואי ונמשיך מכאן

מהמקום שבו עצרנו

כי למה בעצם נוצרנו אדם וחווה

עכשיו התור לאהבה

אחרי שעשינו את מה שחלמנו
עכשיו התור לאהבה
אחרי שניסינו והחכמנו
עכשיו התור לאהבה

אז בואי כי יש לנו עוד זמן...

רצנו כמו מטורפים
ולא ידענו בשביל מה
לב שבור וסדקים

ודוקר על הנשמה
עכשיו אנחנו עייפים
נאחזים במה שבא

את ראשך הניחי על כתפי
עכשיו התור לאהבה

עכשיו שנשארנו לבדנו
עכשיו התור לאהבה

עכשיו שנשארנו לבדנו
עכשיו התור לאהבה

בשירו "עכשיו התור לאהבה" מביא עוזי חיטמן מעין "היפוך מראה" לסיפור המקראי.

אם בפרשת בראשית אדם וחווה היו בגן עדן ואז גודשו, הרי שבשירו "עכשיו התור לאהבה" אחרי כל מסע החיים אדם וחווה מתכנסים חזרה לביתם, לאהבתם, לגן העדן שלהם.

אייכה

מילים ולחן: שולי רנד

ריבונו של עולם אם נדבר גלויות
לפעמים אין לי כח בעולמך להיות
אנה מפנך אסתתגר?
מה אטען מה אצטדק מה אדבר?

חנן ורחום הן לפניך גלוי
כאן יהודי שעל חוט השערה הוא
תלוי
נלחם בעצבות בייאוש המכרסם
כתולעת

השמחה נסתלקה ממני וגם הדעת
קולות מהעבר לוחשים לי לעצור
אבל אני מוסיף בחושך לחתור
ושואל ומבקש, אייכה!?

וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה:
וַיֹּאמֶר אֶת קִלְיֵי שְׂמֵעֲתִי בְּגוֹ וַאֲרִיא
כִּי עֵרֹם אָנֹכִי וְאַחְבֵּא
(פרק ג פסוקים ח-י)

לא טוב היות האדם לבדו

מילים: נתן זך | לחן: מתי כספי

לא טוב היות האדם לבדו
אבל הוא לבדו בין כה וכה.
והוא מחכה והוא לבדו
והוא מתמהמה והוא לבדו.

והוא לבדו יודע
שגם אם יתמהמה
בוא יבוא, הוא יבוא

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבֶדּוֹ
אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵצָר כְּנֶגְדּוֹ
(פרק ב פס יח)

— מילה אישית —

סיפור בריאת האדם לא מספר לנו רק סיפור אגדה ישן, כך אני חושבת, אלא מתאר לנו תהליך שעובר כל אחד מאיתנו בחייו.

לפני הלידה - ההורים "בוראים" לנו עולם ובהתרגשות וציפייה מכינים לנו את כל מה שאנו צריכים מבחינה טכנית.
בשלב הינקות - אנחנו בגן-עדן; הסביבה דואגת בכל רגע למלא את מחסורינו ואנחנו לא צריכים לעשות דבר בתמורה- מלבד להיות.

מתי כל זה משתנה?

לאט לאט עם רכישת הדעת אנחנו מבינים שיש צורך להבדיל בין טוב לרע, אנחנו שומעים דעות שונות וצריכים להחליט למי להקשיב: האם ל"נחש" החיצוני המפתה או לצו הלב הפנימי שלנו? פתאום נפקחות עינינו לראות שלא הכל מגיע מן המוכן, אנחנו צריכים להוכיח את עצמנו, לקחת אחריות, ללמוד, להתקדם, להצליח וב"זעת אפינו" להרוויח מחמאות וקיום.

השלב הכי כואב בעיני בהתפתחותו של כל אדם הוא המפגש עם המוות.

כשהקב"ה אוסר על אדם לאכול מעץ הדעת הוא אומר לו **"כי ביום אכלך ממנו מות תמות"**.
לא מדובר בהכרח על מוות פיזי מייד, אלא "כי ביום אכלך ממנו" תכיר את המוות ויפקחו עיניך להבין שיש לכל זה סוף.
אני זוכרת את המפגש הראשון שלי עם תודעת הקץ וכמה זה כאב (וכואב לעיתים עד היום...).

הידיעה הזו היא הגידוש הסופי מגן-עדן ואת הכאב הזה רוצה הקב"ה למנוע מאדם וחוה ממש כמו שאם רוצה למנוע כאב מילדיה.

בסוף הפרשה - לאחר פרשת קין והבל, ולאחר שבני האדם מתרבים וחיים ללא חוקי מוסר הקב"ה מתחרט שיצר את האדם וכמעט חושב למחות את כל מה שבדא, אבל או מגיע הפסוק האחרון בפרשה: **"ונח מצא חן בעיני ה'"**. ומנח למעשה, מהנקודה הקטנה הזו, ניצחת מחדש התקווה.

גם לנו ביננו לבין עצמנו יש לפעמים רגעים שאנחנו מצטערים בהם שנוצרנו, מצטערים על דברים שיצרנו, ואולי ברגעים כאלה אנחנו צריכים למצוא את הנקודה הקטנה של "נח" של ה"חן" בתוכנו - ומשם, **להתחיל מבראשית.**

החגיגה נגמרת

מילים ולחן: נעמי שמר

ולפעמים
החגיגה נגמרת
כיבוי אורות
החצוצרה אומרת
שלום לכינורות
אשמורת תיכונה נושקת לשלישית -
לקום מחר בבוקר ולהתחיל מבראשית.

לקום מחר בבוקר עם שיר חדש בלב לשיר אותו בכה, לשיר אותו בכאב לשמוע חלילים ברוח החופשית ולהתחיל מבראשית.

מבראשית
את עולמך בבוקר תמיד לברוא:
האדמה, העשב וכל המאורות
ואז מן העפר, בצלם אנשים
לקום מחר בבוקר ולהתחיל מבראשית.

לקום מחר בבוקר...

גם אצלך
החגיגה נגמרת
ובהצות
הביתה את הדרך
קשה לך למצוא
מתוך החשכה אנחנו מבקשים -
לקום מחר בבוקר ולהתחיל מבראשית.

לקום מחר בבוקר...

לבת-שמים אנרגטית